

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:	
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.—cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 " — "
" " " " 1/2 " .	3 " 50 "

Pretiuu insertiuniloru:	
Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A" in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Louis Adolphe Thiers.

(1797. Aprilu 16. — 1877. Sept. 3.)

Barbatulu celu mai ilustru alu veacului alu XIX-lea, paladiulu tuturoru principiiloru liberali, gigantele, care nu cunoscea nici regressu, nici stagnare, ci numai progressu, octogenariulu Thiers nu se mai afla in viétia. Telegrafulu anucià lumei inca la 3 Septembre n. scirea cutrieratória, cà eliberatoriulu Franciei dela anulu fatalu 1871 a parasitu acésta lume sgomotósa, fiendu lovitu de apoplessia.

Osamentele pamentesci i-s'au inmormentatu in biseric'a invalidiloru ieri in 8 Sept. n. cu pomp'a cea mai mare, ce se póte face unui moritoriu.

Thiers s'a nascutu la 16 Aprilu 1797 in cetatea Marsilia; din fiu de comerciantu prin geniulu seu s'a inaltiatu pana la trépt'a cea mai inalta, la care pote ajunge unu cetatianu. Studiandu drepturile si-a deschissu carier'a, fora se fia batutu la usile cuiv'a dupa protectiune. Vrendu a-i face biografi'a, amu trebui se scriemu intréga istori'a Franciei dela anulu 1820 pana astàdi; dar mai multu! amu trebui se analisàmu istori'a tuturoru evenimenteloru politice ale Europei dela 1830 pana in presente; séu si mai corectu! amu trebui se insiràmú intregu istoriculu desvoltàrei culturali a omenimeii din una diumetate de veacu; vomu reveni inse alta data asupra acestui magazinu de idei salutarie.

Massim'a vietiei sale à fost se franga lantururile despotismului, se alunge de pre orisontele tiei sale si de pre alu lumei intregi norii cei fiorosi, cari despartieú omenimea de radiele cele vivificatorie, si astu-feliu se védia pre pamentu adeverulu si dreptatea impartindu din mana plena la fia care muritoriu benecuventàrile loru.

Si lumea a intielesu fórte bene planurile sale, ceea ce a si documentatu la anulu 1871, pre candu

se aflá densulu in fruntea tiei sale, cà-ce in locu de 5 i-a pussu la dispositia 43 de miliarde.

In istori'a omenimeii viéti'a unui omu insemnéza numai unu minutu; viéti'a celebrulu Thiers insemnéza inse unu veacu intregu, de ora-ce cu densulu si in mare parte printrensulu s'a edificatu palatiulu celu strelucitu alu libertàtii si progressulu popóraloru. Daca nu a potutu ajunge diu'a cea marétia, dupa care a oftatu si luptatu neincetatu, a ajunsu atât'a se-si crésca una falanga de eroi, cari voru luptá cu demnitate, pana candu voru ajunge la tient'a gloriosulu loru conducetoriu.

Nu numai Franci'a s'a imbracatu astàdi in negru, intrega latinitatea din occidentu si orientu, iubitorii de progressu ai Europei, ai lumei intregi suspina astàdi dupa marele apostolu alu libertàtii. Pierderea e nespusa pentru Franci'a, daca avemu in vedere intrigele si machinatiunile fractiuniloru despotice; dar spiritulu lui Thiers va pluti neincetatu preste fii sei si republic'a s'a in scurtu si-va serbá triumfulu. Noi Romanii inca suspinàmú din adenculu inimei, cà-ce nu mai avemu pre dascalulu celu mare, carele ni-a spusu modulu si ni-a aretatu calea, pre care potemu se ni-ajungemu pusetiunea meritata. „Iubiti studiulu, si fiti setosi de progressu; adorati libertatea; luptati pentru independintia,“ a disu fiulu comerciantelu din Marsilia catra junimea romana la 22. Sept. 1874. Aceste cuvinte de Mentoru au strabatutu inimele natiunei intregi, si le va urmá cu fidelitate in tóte afacerile sale.

Veniti dar micu si mare se depunemu pre mormentulu celui mai eminentu barbatu alu veacului tributulu nostru de recunoscintia si se-i dicemu: Eterna memori'a Lui!!!

La inceputulu anului scolasticu

„Fiule din tineretile tale alege invetiatur'a, si pana la caruntetile tale vei ađá intieptiune (Sir. 6. 18.)

Sunt momente in viétia, in cari inim'a nóstra intru atât'a este petrunsa de cutare semtiementu, ce ne preocupa, încátu organulu, ce are missiunea a comunicá semtiemintele nóstre altor'a, nu afla expresiunile nimerite, prin cari se póta manifestá acele semtieminte asia, precum pretinde intensitatea si puterea loru interna. Ca unu astfeliu de momentu ni-se infacisiéza momentulu, in care seriemu acestea. Mai sunt vr'o doue trei dile si éta cã sosese diu'a aceea memorabila, in carea se redeschidu usile marelui sanctuariu, cu problem'a si missiunea de a conduce pre omn la lumina, putere, viétia, si fericire. „Lumina, putere, viétia si fericire,“ éta aci espressa pre scurtu tient'a activitãtii celei neobosite si idealulu dorintieloru ferbinti precum ale individiloru, asia si ale tuturoru popóreloru din lume!

O privire fugitiva preste lume si preste starea actuala a omenimei ne infacisiéza inse o mare diferentia atâtu intre individi, câtu si intre popóre, asia încátu egalitatea, cea multu buciunata in lume se pare a fi esilata pentru totdeauna din mediloculu omenimei. In totu loculu intempinãmu avuti si seraci, domni si servitori, popóre avute si serace, popóre ce inflorescu si se inaltia, si éراسi altele in decadintia si devenite sclave.

Caus'a acestei diferentie ce se aréta intrunu modu atâtu de eclatantu, nu mai este pentru nimenea misteriu astadi, candu in totu loculu trebuie sè se recunósca de caus'a acestei diferentie: amórea si interesulu, ce-lu aréta, si seriositatea, cu care se pune la lucru individulu, sèu popórele facia de aceea casa in multe locuri nensemata si parasita, facia de aceea institutiune de multe ori nebagata in sèma, ce o numimu „scóla.“

Scól'a inaltia pre omu la demnitatea data lui de creatoriulu seu de „domnu si stepanu;“ lips'a de scól'a lu-degradéza lu-despóia pre omu de demnitatea sa, si lu-face selavu altora. Poporulu, care scie se grigésca de ea, si si-concentréza tóte puterile spre promovarea causei scolari, acel'a póte privi cu tóta sigurantia inaintea sa unu viitoriu mare; ér celu ce o desconsidera si nu aréta facia de acésta cauza mare atentiunea, ce o recere, si-vede inaintea sa mormentulu.

Marele barbatu alu Franciei, Gambetta rosti intrunu discursu alu seu tienutu la 1871 urmatórele: „Franci'a a fost invinsa de alte popóre mai pucinu dotate cu talente eminente, decâtu noi, dar dedicate cu totulu progresulu, in timpu ce Francia a remasu indereptu. Am dovedi la mana, ca se potu motivá, cã tóte calamitatile, ce au venitu asupra tierii nóstre sunt numai rezultatulu inferioritãtii in cultura. Noi am fost invinsi de nesce dusmani, cari ne au intreputu prin precautiunea, disciplin'a si scientia loru.“ Éta aci prin unu esemplu viu motivate cele de sus.

Franci'a cea mare ingenunchia inaintea unui inamicu, carele nu de multu se paré, cã este facutu de dens'a pentru totdeauna imposibilu de a se mai redicá. Si una parte si alt'a si-multiunescu starea sa actuala numai amórei si seriositãtii, cu carea s'au angagiatu la lucru in caus'a cea mai mare din lume, in caus'a invetiamentulu.

Acésta cauza mare preocupa astadi mai pre sus de ori ce pre tóte popórele, ce dorescu a avé viétia si viitoriu. Numai prin promovarea acestei cause si vedu ele astadi asigurata esistentia si viétia.

Daca alte popóre mai mari si mai puternice ca noi si-vedu amenintiatu viitoriulu prin sborulu si aventulu, ce lu-ieau altii in desvoltare: câtu de mare trebuie se fia la noi ingrigirea de viitoriulu nostru, la noi cari abia ieri alaltaieri am intratu in er'a redeseptãrii si regenerãrii nóstre nationali?

Suntem unu poporu, carele pe terenulu culturii abia am trecut preste inceputu. Ca incepetori inse avem de a tiené in desvoltarea nóstra concurentia cu alte popóre, cari au traitu, si traiescu in conditiuni mai bune, si astfeliu dela noi se pretinde, se prestãmu mai multu ca altii. Precumpanindu acestea si altele de natur'a loru, au ne va prinde mirarea, vedindu pre unulu si altulu indoindu-se in inim'a sa de succesu? Candu privimu inse in giuru de noi si vedemu in poporulu nostru unu poporu vigorosu si neatacatu de cangren'a coruptiunei, candu cugetãmu, cã forciile unite invingu orice obstaclu: atunci trebuie sè se nasca in noi o credintia firma, cã activitatea nóstra pre terenulu invetiamentulu va fi mai curendu mai tardiu incoronata de succesulu doritu, va fi insocita de binecuventarea lui Dumnezeu. Timpulu trece cu iutiél'a ventulu, si mane poimane vomu fi chiamati se ne dãm sém'a de faptele nóstre, cum ne vomu scusá inaintea dreptulu judecatoriu, daca vomu intrelasá a ne concentrá puterile facia de ce avem mai scumpu, facia de educatiunea fiiloru nostri, facia de viitoriulu nostru?

Éta prim'a Septemvre, foculariulu de lumina, scólele nóstre se redeschidu, si a sositu momentulu, in carele mai multu ca ori candu ni se da ocaziune, ca se ne esprimãmu prin fapte amórea catra biserica, natiune si omenime preste totu. Se pare, cã o voce puternica plutesce in momentulu acest'a asupra capeteloru nóstre, admonandu-ne cu tóta seriositatea se ne aducemu aminte de originea nóstra cea mare, si se nu profanamu sangele celu nobilu, ce curge in vinele nóstre. Acésta voce puternica este vocea creatoriului nostru, este vocea lui Dumnezeu, carele ne chiama a desvoltá si inmultí talentele depuse in atât'a abundantia in poporulu nostru.

Caus'a acést'a mare nu este, nu póte fi grea, ea nu apésa numai umerii unei clase, ea este in proportiune impartita preste intregu poporulu nostru. Nu este intre noi nici unu omu atâtu de nensemnatu, carele se nu póta concurge cu denariulu seu intru promovarea ei; si éراسi nu este omu atâtu de insemnatu carele se nu póta vedé, si sè nu se póta con-

vinge, că lucrarea intru a promovă această cauză este muncă cea mai demnă, și sucursul celu mai frumos și celu mai folositoriu, ce-lu pôte dá cineva națiunei sale și omenimei întregi.

Natur'a datăze toate vietatile cu cele necesare pentru susținere și viața, în timpu ce omulu vine golu pre lume, forțele necesare pentru viața le aduce cu sine numai în germine, ele trebuiesc dezvoltate prin munca și sudoare proprie în școală. Precum albin'a adună mierea și cîr'a din flori: tocma așa trebuie se-si castige omulu prin școală cunoștințele necesare, cari devin pentru elu totu atâtea forțe, și cari sunt bas'a fericirii lui temporale și eterne.

La lucru dă aci cu totii în această cauză mare, pentru că facendu-o se triumfeze, asigurăm și salvăm pentru veci existența și viitorul nostru bisericesc și naționalu.

Crearea și dezvoltarea spirituală primitivă a omeniei.

(Urmare.)

Din cele premerse putem vedea, că în period'a primă a predomnitu consolidarea și si-a ajunsu maximulu; într'a două s'a continuat consolidarea, dar pre langa dens'a s'au dezvoltat una multime de substanțe provizorii cu putere decompunătoare, s'au potemu dice și putere distructivă. În fine d'în substanțele aceste resariră materiile organice și viața în sensu strinsu. Așa dă pre langa consolidare se nascu una alta putere, carea lucră chiaru contra celei de înainte și nisui se-o nimicesc. Din lupt'a acestor puteri contrare se nascu pământulu cu locuitorii sei. Între combinațiunea primă și între materi'a organică jace unu siru neîntrerupt de ast-feliu de combinațiuni, în carele fie care membru următoriu are mai puțină continuitate de câtu celu premergătoriu. Chiaru și materi'a organică e foarte schimbătoare; abia s'a potutu observă în cutare forme, influențele externe o au și strepusă întralt'a. Moabilitatea acest'a formăze prim'a caracteristică a materiei. Organismele reprezintă puterea aceea distructivă în dimensiuni totu mai mari, asupra regnului neorganicu lucrăză distrugundu, lu-nimicesc, primindu-lu în sine. Ceea ce a trecut odată prin organismu nu se mai întorește în pământu în form'a și însușirea de mai înainte. Așa dă period'a a trei'a este period'a activității organice, sau a distrugerii regnului neorganicu și reformarea lui în regnu organicu.

Abia period'a acest'a, sau mai bine dîcundu fenomenele sale ni-permitu se privim în adenculu puterilor naturii. Întrunu timpu toate creaturile și stadiile de pământu au formatu una putere totală, carea țintă se creeze ființe noi de același felu. După tranzițiile și preparațiunile necesare aparura de odată creațiunile aceste, dar adese ori împreunate cu schimbări enorme. Reportulu ființelor create contra puterile creatorie eră chiaru acel'a, ca și între prunci și părinți. Organismulu celu nou avu înseși destinațiune dublă; de o parte prin activitatea s'a trebu se contribuiescă la formarea unui timpu nou cu împrejurări noi, de alta parte înse trebu se pastreze și puterile, care la'u formatu, de ora-ce pământulu trecu numai parțialmente în stadiulu celu nou, prin urmare la tranzițiune completă avu lipsa și de restulu puterii vechi. Dacă e, că dezvoltarea progresivă se nu suferă, atunci e necesitate absolută, ca se se pastreze toate puterile, ce le-a dezvoltat cându-va natur'a; de aceea timpulu prezente poșiede reprezentanții tuturor soiurilor de plante și animale, ce le-a produsu cându-va pământulu, și anume în estensiunea, de care mai are

lipsa de densii. Pre timpulu atătoru revoluțiunii ale pământului se prepadă una multime de plante și animale și se pare că tocmai din ruinele acestor ființe plene de viață au rasaritu organisme noi; dar nici odată nu s'a prepadit întregă creațiunea premergătoare, precum nici chiaru una singură treptă necesară pentru tranzițiune. Suntu mulți, cari afirmă, că din besicuti'a primă în multe milioane de ani și prin reformări continue s'a dezvoltat întregu regnulu animalelor și alu plantelor; dar în ce modu au potutu lua organismele așa de varie dezvoltări, și de ce nu s'au nascut omeni din toate besicutiile, de ora-ce asupra tuturor au lucrat puteri egali? La acest'a s'ar potea obiecțiună, că dezvoltarea primitivă a besicutiilor dureza continuu, și că deosebiți membri ai regnului organicu aru însemnă numai trepte deosebite ale dezvoltării; dar nici prin acest'a nu se pote esplică despartirea în regnulu plantelor și alu animalelor, de ora-ce atunci ar' trebu se dîcemu, că pământulu lucrăză neînțetatu altu-mintrea și totuși produce neînțetatu aceeași. Nu ni-remane deci alta de câtu se presupunem în organismele prezente creațiune primitivă, și că acele organisme s'au pastrat neîntreruptu; înțelese înse influențele externe au produsu numai de acele schimbări, care se unesc cu ființa și destinațiunea organismului respectivu.

Istori'a formațiunii pământului nu se încheia nici de câtu cu omulu, foră a trecut numai întrunu stadiu nou. Fiecare plantă și fie care animalu a amplificat și potențiat puterea naturii, dar omulu, fiindu-că lucrăză liberu și consciu de sine, însemneza creșterea celu mai ponderos alu acelei puteri, de ora-ce planulu și intențiunea lui intra adencu în viața naturii și prin acest'a se deschidă căi noi dezvoltării, carea progresăză totu după aceleși legi ca și mai înainte numai câtu e potențiată prin activitate nouă, mai înainte necunoscută. — Dacă vedem, că pământulu s'a schimbat atătu de puțin, de cându i-dăteza istori'a s'a, și dacă amu voi se deducem de aici, că totulu se va dezvoltă în aceeași linie, ca și mai înainte, atunci avem numai se observăm, că întreaga durată genului uman formăze numai una clipă în istori'a creațiunii, și creațiunea se va continuă ca și până acum, până cându si-va fi ajunsu scopulu. Că de regula presupunem totu, că pământulu a avut la începutu una temperatură foarte însemnată, care a scăditu apoi pre încetulu uniform, până în stadiulu modernu, carele se pote privi de stadiulu ecuilibrului temperaturii. De aici se conchide apoi mai departe, că nici cele alalte împrejurări nu voru mai pot suferi schimbări însemnate, de ora-ce caldura — puterea aceea gigantică lucrăză într'una formă. În fapta înse e altmintrea; avem date, care ni-spun, că scăderea temperaturii nu e într'una formă; temperatur'a s'a schimbat mai adese ori, dar astfelu, că une ori a fostu mai înaltă, alte ori mai mică de câtu în prezente, și de aici ni-potemu esplică revoluțiunile pământului precum și deosebitele epoce ale creațiunii. Și cauză principală a acestor schimbări de temperatură a fostu însuși pământulu, carele a lucrat în diferite moduri, dar totu de-un'a după legi anumite.

Toate procesele acestea au fostu numai acțiuni ale lumii neratiunale, a plantelor și a animalelor; dar ce rolă incompetentă omului în istori'a dezvoltării pământului? — Avut'a densulu numai chiamarea ființelor premergătoare, adică se continue ca și densele dezvoltarea începută? Acest'a nu se pote afirmă la nici unu casu, de ora-ce spre scopulu acest'a nu a avut lipsa nici de una însușire esențială. Natur'a nu a creatu nimicu foră de scopu; omulu așa dă ca membrulu primu alu unei serie noi trebuie se aiba destinațiune deosebită de a ființelor premergătoare.

Schimbări de până aici, fiindu scosă din adevăratele fenomene ale naturii, ni-prezentează două puteri, un'a care legă și alt'a, care deslegă. Sub influența celei de înainte natur'a ar amurți de totu, și ar fi dată preda mortii

eternă, de aceea puterea a două o combate și o învinge; această e însăși viața, care a lucratu dela începutu, dar fiindu legată în materia, și-a castigatu libertatea numai prin încetulu, după ce s'a începutu processulu de formarea lumiloru. Viața se desvolta graduat și numai în omu și-recapeta destinațiune liberă. Regnulu neorganicu se manifesteaza numai sub influinție esterne, dar celu organicu mai posedea afora de aceea și unu processu internu. În regnulu animaleloru renasce mai întâiu sensibilitatea și una voia, care depinde dela influințiile esterne dar și dela esperinția. Numai în omu se areta voința aternându și dela rațiune. Considerandu asiă dara istori'a dezvoltării pământulu, materi'a e puterea, care lega adeca însăși mortea. Materi'a din sine și prin sine nu poate face nimicu, dens'a lega și nimicesce viața. Prin această materi'a se nisuesce se nimicesca viața cea liberă, o lega de sine, dar nu o poate nimici de totu. Numai prin legarea această se poate esplică formarea lumiloru și manifestarea vietii; viața cea legată produce din atomulu celu secu molecula mobilă, și din d'aceste apoi s'a compus pământulu. Dar fiindu-că puterile închise în molecule stau spre olaltă întrunu reportu anumitu, de aceea tote fenomenele se potu întimplă numai după legi anumite, și aceste sunt legile naturii. Cându s'a creatu materi'a, s'a pus totu odata și has'a moleculei și a toturor fenomeneloru naturii pana la omu. Viața cea liberă înse porta în sinulu seu lumie, și nu remane neactivă în dezvoltarea s'a, ci intra în procesele lor, dar și aici numai după anumite legi, care aterna dela modulu, cum lucreza acele procese asupra vietii libere, adeca de ce natur'a e contraacțiunea s'au legea reacțiunii. Pana la crearea omului acțiunea pământulu asupra vietii libere a fostu numai dependentă, prin urmare dependentă a trebuitu se fia și reacțiunea. Raportulu se schimba, îndata ce se ivesc ființa rațională; spiritulu celu liberu nu mai aterna dela legile necesității, activitatea s'a liberă provoca reacțiune corespunzătoare. Tote procesele naturii avura aumai unu scopu, numai una tintă și această a fostu crearea ființelor raționale; tote celealalte au fostu numai preparative. Nenumeratele combinațiuni câte s'au perondatu pana la materiile transitorie, adeca dela materi'a cea diformă neorganică pana la omu, aceste tote au fostu necesare pentru ca se creze în omu puterea, care ar fi în stare se elibereze viața cea legată s'au se nimicesca mortea. Omulu i-s'a venit sortează cea mai grea, dar și cea mai frumoasă, adeca nimicindu materi'a se-si creze spiritulu seu din puterea s'a proprie.

Propri'a vietii e spiritulu, e domnedieu; atribuțiile sale necesare sunt: infinitulu întimpus și în spațiu. Spiritulu, care nu cugetă, nu e spirit; viața, care nu creze, nu e viață; prin urmare cugetarea și crearea sunt un'a la domnedieu, la spiritulu, și cugetulu lui domnedieu este lumea. De ora-ce înse domnedieu nu poate fi domnedieu fora se cugete, adeca fora se creze, de aceea creațiunea nu are începutu nici capetu.

Domnedieu a creatu înse lumile din sine însuși, din părți de ale sale, care și-le contra pune, pentru ca se le traga érași la sine prin procesulu dezvoltării lumiloru. Lumea asiă dara în esenția nu e chiaru domnedieu, fora numai unu ce obiectivulu alu seu, carele érași se rentorce la sine, de ora-ce porta în sinulu seu aplicare spre această. De aici resulta, că nicairi în natura nu se întimplă nascere, ci numai trecere dela una formă inferioară la alt'a superioară cu scopu de a se apropiă totu mai tare de ființa supremă. Totu odata resulta, că spiritulu celu liberu, întorcendu-se în viața universală, nu-si poate pierde conștiința s'a caracteristică; această se poate întimplă numai atunci, cându lu-va legă materi'a de nou. Asiă dara în natura domnesce numai una lege supremă, în care convinu tote legile naturii, adeca însuși după libertate, după eliberarea spi-

ritului. Acestei legi i-se închina atâtu natur'a cea mortă, câtu și cea viată. Acesta lege conține pentru omu întregu moralulu, care l'amu putea exprimă astu-feliu: cine urmează aceste legi, cine și-promovează libertatea proprie și a semeniloru și, acelu ascultă de voi'a lui domnedieu; cine lucrează în contra, acelu și-omora spiritulu seu propriu, se înstrăinează de destinulu seu și calca érași pretrept'a animalică. Omenii ca ființe libere și-creze însuși viața posterioră, domnedieu nici nu-remunerează, nici nu-i pedepsește, această o facu ei însuși. Pre însuși în contra libertate se bazează dezvoltarea progresivă a pământulu, și însuși în contra, acelu nu sta loculu nici nu regrezează. Istori'a formațiunii pământulu ne învetia, că pauză activității e numai parută; în timpulu acest'a se coaduna mai multe puteri și aceste apoi promovează dezvoltarea cu una repediune și imposanția miraculoasă. Relațiunile terestre nu suferu forme stagnante, pentru că după stagnare ar trebui se urmeze nimicirea totală și această e contra legii divine. Omenii aderează deci la progresu, pentru-că la din contra crearea lor nu ar fi corespunsu la scopu, înse creațiunea nu cunoscere erori. Individii, mă! și grupe de popora potu însuși contra legii divine, dar prin această și-preparează însuși mormentulu, de ora-ce nici o putere terestră nu poate frange legea supremă. Din lupt'a poteriloru contrarie s'a nascutu lumea fizică; lupt'a acțiuniloru de a legă și deslegă se continuă și prin lumea spirituală a omenilor, dar victori'a nu e dubia, în fine totu la libertate ne conduce.

Îndata ce esaminăm nepreocupați fenomenele naturii, și le esplicăm de ajunsu, ne vedem necesități se ni-formăm contemplatiunea de mai susu, care are de basă preființa supremă, adeca pre domnedieu ca inteligința supremă, pre langa carele nu poate esistă nimicu, ce nu s'a făcutu dintrensulu s'au printrensulu. Ceea ce s'a despartitu înse astu-feliu de densulu, nu mai e elu însuși, ci unu ce contrariu, carele în dezvoltarea lumiloru și-pierde din însuși această și în fine érași se rentorce la Domnedieu. Rentorcerea această se întimplă prin processulu celu mare, carele se numesce „viața lumii.“ Ori ce naturalismu nepreocupațu conduce la acestu principiu, carele se numesce „principiulu puterii de a eliberă s'au a deslegă.“

Aici e locul se amintimă ceva și despre celu alaltu sistemulu, carele s'a dezvoltatu celu pucinu de odata, deca nu mai înainte ca celu de întâiu, și carele s'a estensu forte. Sistemulu acest'a nu cunoscere nimicu afora de materia, carea exista din veci și va dură în veci și e providuță cu anumite însuși și poteri, ce constringu pre particélele materiale se se combineze și astu-feliu se formeze corpuri noue, care posedu apoi însuși noue mai înalte. În fia care combinațiune nouă se ivescu deci totu mai înalte însuși, pana cându dela unu timpu se nasce materi'a organică și viața; aceste continuă dezvoltarea pana la omu, carele e scopulu întregulu procesu de pana acumu. Viața e numai naturală, adeca spreșiunea activității materiei. Ceea ce se numesce spiritulu și lucreza în noi prin materia dar totuși e ceva deosebitu de materia, aceea nu exista. Funcțiunile asiă numitululu spiritulu isvorescu din acele părți ale materiei organice, care se numesce creeri și sistemulu de nervi. Acumu deca more omulu, materia această érași se despartiesce în elementele sale, asemenea și spiritulu, carele nu e alt'a de câtu manifestarea puterii din acea materia. În sistemulu acest'a domnedieu e complexulu tuturor spiritelor omenesce; spiritulu singuratecu dispăre, éru spiritulu universalu traiesce în veci, de ora-ce totu renteneresce. Omulu înca e nemeritoriu, întru catu materi'a corpulu seu după morte intra întralte organizații noue.

Sistemulu acest'a face furor mare mai alesu în dilele noastre și cene nu lu-profesează, usioru poate se fia timbratu cu epitețe neacceptate. Cene cunoscere raportulu atătoru dire-

etiuni filosofice catra scientiele naturali, acel'a nu se va mirá de locu, deca filosofi'a mai noua ne-a condusu pre acesta cale. Dar sí esperienti'a — bas'a principala a scientieloru naturali — inca ni pote conduce la acestu sistem, pacesindusi marginile sale naturali. Cumpan'a de o parte, cucitul si microscopulu de alta parte ne voru chiarificá totu mai multu despre processele naturei, voru amplificá materialulu sí voru contribuí neincetatu pentru sigurantia edificíului, pre carele in fine totu nu mai spiritulu lu-va poté indepleni. Esperienti'a ce e dreptu e sufletulu scientieloru naturali de astádi, dar asupra lucrurilor ultime nu pote decide singura.

Sistemulu acest'a, carele inca purcede dela processele naturei, dar divergeza de celu alaltu intru esplicare, se pote numi „principiulu materiei,” pentru-cá pornesce dela materia sí din acést'a desvolta lumea printrunu processu internu; aice se presupune adeca potenciarea propria a poteriloru, ceea ce insemneza actiune fora causa, prin urmare cev'a imposibilu. Mater'a nu traiesce sí nici nu cugeta, dar prin combinatiunile sale totusi ajunge la viatia sí cugetare, prin urmare din sine se aventa pana la omu. Contrastulu acest'a ni opresce de a mai face observári asupra acestui sistemu, de ora-ce pre langa tote consecintiele splendide, ce se potu derivá dintrensulu, totusi in lini'a ultima nu i-aflámu ver unu nume mai acomodat, de câtu se-i dicemu „doctrin'a egoismului;” acést'a subjuga sí apoi nimicesce libertatea, impiedeca desvoltarea spiritului sí se incerca a-lu nimici.

Se comparámu acumu pussetiunea ómeniloru din ambele sisteme! Dupa sistemulu primu omulu de impreuna cu domnedieu e creatoriulu libertátii sale adeca a spiritului seu, sí odinora aflanduse in intregu totu se va mai simti ca parte a intregului, dupa cumu si-a impletitu chiamarea de pamentu. Ajungundu-si inse genulu omenescu scopulu adeverat, atunci a ajunsu totu odata sí la suprem'a fericire terestra. — Dupa sistemulu alu doilea inse omulu e avisatu numai la viatia terestra sí scopulu supremu i-consta intru gustarea placeriloru neconturbate, cá-ce nu esista datorintie, ce li-s'ar opune; cultur'a apoi urmaresce numai unu scopu, adeca rafinarea vietiei sí a placeriloru sale. Suntu multi, cari marturisescu pre facia, cá apartienu cu sufletu sí cu trupu la sistemulu acest'a, dar suntemu convinsi cá in internulu lor se petrece una lupta crancena intre amendoue sistemele aceste sí cá victori'a — daca nu s'a decisu — cade pre partea celui d'antáiu. Cumu-cá sistemulu alu doilea a cuceritu multime de aderenti, caus'a o-aflámu numai intru aceea, cá cercetárele s'au estensu numai preste párti singuratece ale naturei intregi; retacirea se nasce inse mai alesu atunci, candu nu possiede omulu destule cunoscintie despre natura. Ce e dreptu nici sistemulu primu nici alu doilea nu au teorii, care se esplice tote fenomenele naturei; suntu inse multe teorii despre párti singuratece, cari stau in contradicere directa, esaminandule mai de aproape; má! potemu dice cá scientiele naturali suntu bogate in astu-feliu de contraste sí voru mai fi sí pre venitoriu, de ora-ce in filosofi'a naturei numai atunci potemu face progresse, deca presupunemu, cá motorulu premergenemidilocituactivitátii.

Vorbindu despre amendoue directiunile aceste, amu intratu in period'a a patr'a, care se numesce „perio'd'a activitátii spirituali;” dar fiendu cá amendoue principiile trecu prin natura, deci ambele trebuie se convina in procesulu naturalu alu activitátii spirituali; cunoscintia loru deci ni-va usurá preceperea fenomenelor din period'a a patr'a.

Mai suntu apoi si alte directiuni, dar nu le amintimu aici, de ora-ce tote se potu reduce la un'a s'au la alt'a din cele de susu; dar atát'a e de insemnatu, cá tote pornescu din natura, adeca dela adeveru.

Afora de aceste mai esista apoi unu sistemulu forte estensu, despre carele inse nu vorbimu nemicu, de orace intrensulu supremulu concade cu necuprensulu ceea ce nu ne pote conduce la adeveru.

(Va urmá.)

In cestiunea fondului preotimei romane gr. or. din dieces'a Aradului.

Un'a din esstiunile, ce a ocupatu mai multu spiritele celoru chiamati a lucrá in biserica dela rentrarea nóstra in viétia constitutionala a fost fara indoiéla cestiunea „ameliorarei dotatiunei preotiesci.” S'a recunoscutu adeca faptulu, cá biserica nóstra nu póte luá unu aventu mai insemnatu in desvoltarea sa pana atunci, pana candu organele chiamate a esegutá missiunea ei pre pamentu, nu voru fi provédute cu o dotatiune acomodata recerintieloru timpului modernu. Dreptu aceea s'au scrisu si s'au vorbitu fórte multe in acést'a privintia, dar rezultatele obtinute au remasu pana acum nensemnate.

Sub astfeliu de impregiurári preotimea din dieces'a Aradului ingrita de sórtea de viitorulu ei imbracisá cu mare caldura ideia de a si-inflentiá unu fondu propriu. A vedé pre preotime infientiandu-si unu fondu propriu, si punendu-si pre acést'a cale o basa sigura la ameliorarea sortei ei, este fara indoiéla unu lucru, de care fiecare individu, carele doresce binele biserice se póte numai bucurá. Cu tóte acestea se pare, cá se tientesce a se lucrá de óre cine, ca si acést'a tendintia nobila dóra se se suprima inca in germine.

Pre candu scriému noi adeca in unulu din numerii trecuti, cá mai in tóte intreprinderile nóstre vine câte o „gura rea,” ce tinde a semená discordia; pre atunci trecuse degiá Délulu mare, si ocupase locu in colónele „Telegrafului Romanu” o corespondintia datata din Aradu, in carea se supunu unei critice pre câtu de aspre, pre atátu de nentemeiate statutele fondului.

Noi nu amu luá notitia de acést'a corespondintia, pentruca suntem siguri, cá onoratulu publicu este convinsu, cá pre alocuri se scriu fórte multe lucruri, a càroru valóre tie ne abia câte doue trei dile, pana candu se desmintu din parte competentá prin descrierea obiectiva si nepreocupata a faptelor, si astfeliu se vadescu de simple scornituri, eflussulu vre unei ure personalu séu tendintie de a vatemá pre cutare séu cutare barbatu de ai nostri; dar considerandu, cá cestiunea fondului este o cestiune vitala in biserica, si cá intru respandirea ideii infientiarrii acestui fondu amu collucratu sí noi dupa puterile nóstre, vomu estrage unele din acea corespondintia, si vom publicá si deslucirile trimese „Telegrafului Romanu” din partea competentá. Corespondintele dupa ce dechiara, cá in interesulu publicu voiesce a face unele reflexiuni, incepe astfeliu :

„Mi-a facutu o mare placere” si bucuria, candu in „Biserica si Scóla” am cetitu despre infientierea acestui fondu. S'a scrisu unu siru de articlii despre acést'a pana astadi, vedemu, cu bucuria, cá fondulu a si intratu in viétia cu o programa multu promitietória, inceputulu dara a fost bunu, numai cá-aruncandu o privire asupra statuteloru mi-vine a dubietá, cá acestu fondu va avé viitorulu si resultatulu doritu. Mi ar paré fórte reu, daca numai pe unu membru alu acestui fondu l'asi disgustá dela contribuire, ori in scadiementulu fondului asi contribuí ceva, nu, eu nu voiescu numai ca in favórea fondului se dóstrámu despre statutele lui, cáci aseminea miscaminte in biserica nóstra merita acést'a.”

In acést'a scurta introducere nu sunt, decátu numai doue contradicere. Odata se bucura corespondintele, cá a intratu fondulu in viétia cu o programa multu promitietória, si apoi totu in acelasi timpu si-perde bucuria — aruncandu-si privirea preste statute. Alu doilea nu voiesce se disuguste pre nimenea dela contribuire, ci voiesce numai a discutá in cauza. Acést'a discussiune pretinsa „nevinovata, si dóra sub masc'a de intentiuni bune” lasa se resuffle in pasagiulu ultimu alu corespondintiei nesce lucruri, din cari si orbulu póte vedé cu totul contrariulu. Luandu-se la critica §-lu 9. din statute, se dice cá si acést'a intreprindere a preotimei nóstre va avé sórtea cutarei intreprinderi de aici din Aradu, si acést'a numai sub cuventu cá dupa statute „incasarile lu fondu se facu prin protopresbiteri, administratori protopresbiterali si prin alte organe ale contistorialoru eparchiali.”

Noi nu reflectámu la acést'a imprejurare, afirmámu inse cá alusiunea este nenimerita, daca cumva in alusiune nu se cuprinde altceva.

In lipsa de spaciu amintim numai, că doue puncte le ataca cu deosebire corespondința, de care vorbim și anume, că ingrigirea și administrarea fondului este concrediuta prin statute numai preotilor, ăr alu doilea că isvórele fondului nu constau numai din contribuii dela preoti, ci și din alte venite, la cari preotimea are dreptu. Relativu la acestea in sa de asta data nu reflectăm nimic; ci lasăm se urmeze „Deslucirile“ din partea competentă. Ivinđu-se inse necesitatea ne vom face datori'a cu alta ocaziune.

De asta data numai cu un'a ne mai sentim datori dlu corespondinte, și anume cu aceea, că nu este consultu a dechiará de „omu prepaditu și fara viitoriu“ pe unu pruncu carele abia s'a nascutu. Daca statutele fondului corespundu seau nu cu idei'a și scopulu, se va arétá in practica, și asia se voru si modificá de organulu, care le a facutu dupa recentiele, ce se voru arétá in decursulu timpulu, ca și ori care lege din lume. Pana atunci este bine se asteptám cu totii, și se ne ferim a semaná ura și discordia in sanctuariulu pácii.

Desluciri la „Reflessiunile“ din Nro 63 alu „Telegrafului Romanu.“*)

In nrulu 63 alu „Telegrafului Romanu“ din a. c. vedindu unele „Reflessiuni“ neesacte asupra statuteloru fondului preotiescu din dieces'a Aradului, care ar puté mistificá adevérulu, și dóra ar desmantá pre unii și altii de a contribuá la sustinerea acestui fondu, me vedu indemnatu la urmatórele desluciri.

Din totu cuprinsulu riflessiuniloru asia se vede, că dlu reflectatoriu, pre semne ca mirénu, nu se póte impacá cu unu fondu preotiescu, infintiatu numai de preoti și pentru preoti, și asia iese in publicu cu invinuiru asupra adunarei generale a preotimei: „că acést'a n'ar fi facutu dupa placulu Dsale statutele, și că intre venitele acestui fondu ar fi indusu și nesce bani publici, adeca: cuot'a din fondulu bisericescu fara se fi cerutu și invoieea sinodului la acést'a; apoi mai dice dlu reflectatoriu, că nu ar intentiuná nici stricarea fondului, nici a agitá pre mireni in contra preotiloru.“

Desi adunarea generala a preotimei ar fi chiamata a respunde la tóte aceste invinuiru, cáciri de o parte ea este invinuita, ăr de alt'a numai ea póte spune, de ce a compusu statutele asia, și nu altmintrelea; totusi fienduca acea adunare numai raru se intrunesc, asia dar pentru ca și pana atunci On. publicu, și mai alesu pre cei ce ii-privesce fondulu, se nu se disguste de riflessiunile dlui x, trebuie se dau eu ca notariulu comitetului deslucirile ce urméza:

Adunarea preotimei din dieces'a Aradului dupa ascultarea și invoieea aloru 600 preoti din intréga dieces'a in conferintiele tienute pe la protopopiate, și dupa preucegare matura și seriósá a votatu infintierea unui fondu, din carele deocamdata se se ajutoreze numai preotii cei mai seraci și neputintiosi, apoi veduvelu și orfanii loru, și din care fondu cu timpul se se doteze toti preotii din diecesa.

Tóte venitele și isvórele, câte concurgu dupa statute in acestu fondu sunt numai preotiesci, ăr nu și mirenecci, asia de exemplu: contribuiirile preotiloru, asia colectele, asia sessiunile din parochiile vacante, asia tacele și pedepsele dela preoti, in fine asia este și cuota din fondurile comune indusa sub lít. g. §. 4. alu statuteloru fondului, este o cuota ce ar compete preotimei din fondulu clericalu.

Daca dlu cu „reflessiunile“ — carele se pare, că se întórcu multu pre langa epítropi'a fonduriloru comune, ar fi studiatu numai încátu-va menitiunea fondului clericalu, pre carele altcum lu-aréta și numirea lui de „fondu clericalu“, s'ar fi convinsu, că acel'a întregu este pentru preoti. Asia l'au destinatu fundatorii lui, și asia trebuie se remana. Deci preotimea a avutu totu dreptulu, ba

și detorinți'a de a induce in statutele fondului preotiescu și cuot'a din venitulul fondului clericalu, ca se vina și acestu fondu cu o parte din venitulul seu intru ajutoriulu preotiloru seraci și necagiti, alu veduveloru și orfaniloru loru, precum i este menitiunea lui.

Daca dar adunarea preotimei in sperantia de a se impartási și ea pe viitoriu din venitulul numitulul fondu clericalu, a insiratu și acea sperantia între venitele fondului, spuna-ne dlu x ce crima póte fi aceea? póte fi unu lucru necorectu a pune între isvórele fondului preotiescu și cuot'a, ce i compete preotimei dupa dreptu și dreptate din fondulu comunu clericalu? Nu credem se fie vre o crima, daca s'ar insirá acolo macar și alte venite sperative, cum s'a și insiratu cele din colecte și testamente.

Daca dlu cu „reflessiunile“ ar avé ceva semtiu de dreptate, ar trebui se recunósca, că preotimea din dieces'a Aradului este cu destula considerare catra fonduri și catra trebile diecesei, candu din fondulu clericalu se ieau cátu 9000 fl. pe totu anulu, din care suma ea se multiemesce cu câte 800 fl. pe anu, și candu si ajutoriulu de statu de 15000 fl. pe anu, meniu pentru ajutorarea ei, lu-lasa întregu pe alte scopuri diecesane, la dispusetiunea sinodului.

Mai dice dlu reflectatoriu „că trebuie se si-esprime parerea de reu, că de ce a facutu comitetulu statutele fondulu, și de ce a tacsatu cu câte 200 fl. pe clericii, cari nu s'aru casatori cu fete de preoti, cáci priu acést'a s'ar impinge acei clerici se se casatorésca cu fete de nemti, și jidani, pentru că toti romanii din dieces'a Aradului aru fi asia de seraci, cátu se nu póta suportá tacs'a fondului.“

La acestea am a observá dlui x. că statutele nu le a facutu comitetulu, ci adunarea generala, ceea ce trebuie se véda ori cine le cetace. Candu adunarea generala a preotimei a decisu tacs'a de 200 fl. pentru clericii, cari n'aru luá in casatoria fete de preoti, n'a voitu se ii-impinga nici la casatoria cu germane, nici cu jidane — precum dice dlu reflectatoriu; ci toema din contra a voitu se ii-ferésca de preotese de jidani și de nemti, și se ii-indemne la casatoria cu fete de ale preotiloru nostri, și atunci n'au se dea nimic'a la fondu. Acele fiice de preoti voru fi celu pucinu de 100 de ori mai bune socii, decâtu cele recomandate de dlu cu „reflessiunile.“ Dar va dice póte că dlu cu riflessiunile, că unii ori alti clerici n'aru voi se se casatorésca cu fiice de preoti; ci aru dori se se casatorésca cu fiice de mireni de ai nostri, nu o potu face inse acést'a din cauza, că „toti mireni din dieces'a Aradului aru fi atátu de seraci, încátu n'aru poté dá nici atát'a zestre fiicelor loru, cátu se póta ginerii loru platí tacs'a de 200 fl. la fondu.“ La acést'a observu dlui reflectatoriu, că eu nu concedu, că aru fi asia de seraci mireni nostri, precum ii-descrie densulu; ba négu acést'a absolutu. Dar se punemu, — dato sed non concesso — că ar fi in adevéru asia de seraci, atunci clericii nostri totu nu aru poté luá in casatoria fiice de mireni, cáci fiendu parintii loru seraci, nu le ar fi pututu dá crescerea cuvenita. Deci chiaru de ar stá si argumentulu acest'a adusa de dlu reflectatoriu, elu ar intári numai ratiunea conclusului din statutele fondului de a se avisá in cátrva clericii nostri la casatoria cu fete de preoti, cáci sunt mai bine crescute, și cáci nu au de a solví nici o tacsă.

De altmintrelea cine si-vérsa pung'a pentru unu fondu, precum a facutu și preotimea din dieces'a Aradului, are si dreptu se dispana cu banii sei prin statute asia, cum afla de bine, și chiar asia a facutu si adunarea preotimei. Cine s'ar semti nedreptatitu dintre preoti, se póte presentá si reclamá in adunările generalé, unde au cuventu toti preotii, cáti voiescu a participá, și unde se póte presentá si dlu cu riflessiunile, daca este preotu, — ăr daca este mirénu, dée pace preotiloru, se si-caute ei de trebile loru.

Vasilii Belesiu,
not. comit. fondului.

*) Aceste desluciri s'au publicatu in nrulu 65 alu „Telegrafului Romanu.“

Diverse.

— **Trup'a teatrăla** a domnului Petrescu a datu degiă trei reprezentatiuni, amusanu câtu se pôte de bine publiculu, care le a cercetatu; doue din aceste reprezentatiuni au fost cam reu cercetate din caus'a timpului nefavorabilu. Sperămu inse, că publiculu diu Aradu si giuru va imbracisiă cu mai mare caldura reprezentatiunea de deséra, de mane si de poimane.

† **Necrologu.** Michaiu Baru, notariu la județulu tractualu din Beiusiu, in 18 Augustu st. v. a. c. in etate de 29 ani a incetata din viétia. Pierderea acestui june bravu, ce tindea sperantiele celea mai frumöse pentru natiune o deplangu cu consangeni si numerosii lui amici si cunoscuti. Osamintele repausatului in Domnulu petrecute de unu publicu numerosu, s'au inmormmentatu in cumun'a Delani, loculu seu natalu, langa Beiusiu. Fia-i tierin'a usióra si memori'a eterna!

Concursu.

1—3.

Dupace fundatiunea fericitei Elena Ghiba Birta din Aradu, cu ajutoriulu lui Dumnedieu a devenitu in administrarea comitetului fundationalu; asia dar acestu comitetu avendu in vedere literile fundacionale escrie concursu pentru 12 stipendii de cate 200 fl. v. a. pentru 12 studinti din comitatele: Aradu, Bihoru, Bichisiu si Cianadu, dela cari se cere se dovedeasca urmatoarele:

1. Cumca sunt de religiunea greco-orientala si de nationalitate romani séu greci;

2. Cumca sunt orfani seraci, séu desi n'ar fi orfani, dar parintii lor n'ar avé mediloce a-ii intretiené la studii.

3. Cumca au absolvatu celu pucinu clasele elementare cu succesu bunu, si cu purtare buna morala, si-s'au promovatu in clasele normale. Cei cu mai multe pregatiri voru avé preferintia.

4. Rudeniile fericitei fundatrice si anume: succesorii acelor, cari se tragu dela parintele testatörei Michaiulu Ghiba, fostu parochu in Bichisiu, si cele dela mama ei Ana Neamtiu din Ienopolea (Borosjenő) ori unde ar locuí, vor avé intaietate facia de altii.

Recursele astfelu instruite se vor inaintá la presidiulu comitetului fundationalu pana in $18/30$ Septembrie a. c.

Din Siedinti'a Comitetului fundationalu. Aradu in 20 augustu 1877.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopu si presedintele Comitetului.

Aureliu Popoviciu, m. p.

notariu Comitetului.

1—3.

In urm'a concursului publicatu pentru deplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a elementaria rom. gr. or. de nou infiintata din **Kétegyháza** (cottulu Békés) nepresentandu-se mai multi recurinti, decâtu unulu; — prin acést'a se deschide concursu nou, cu terminu de alegere pe **14 Septemvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. cortelu cu gradina, — paie de incalditu, — apoi din fundatiunea **almásy-ana** — pana ce vor fi 2 invetiatori — câte 26 fl. si stolele indatinatate dela inmormmentári.

Dela recurenti nu se poftesce mai multu, decâtu calificatiunea receruta prin statutulu organicu, si atestatu de moralitate; avendu apoi — pan' la diu'a alegerii a se presentá la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea lor in cele ritualu.

Recursele sunt de a se substerne pan' la **12 Septemvre**, catra rrs. dnu protopresbiteru si inspectoru scolaru Petru Chirilescu in **Kétegyház.**

Kétegyháza, 22 Augustu, 1877. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Petru Chirilescu**, inspectoru scolaru,

1—3.

Pentru deplinirea statiunilor invetiatoresci vacante din protopresbiteralulu **Halmagiului.**

1) **Risculitia**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru liberu si gradina de legumi, diu'a alegerii **5 Septemvre.**

2) **Dobrotiu**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina, diu'a alegerii **5 Septembrie.**

3) **Iomesti**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a alegerii **5 Septembrie.**

4) **Vati'a de josu**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a alegerii **5 Septembrie.**

5) **Lungsióra**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a alegerii **6 Septembrie.**

6) **Banesti**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a., 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a de alegere **6 Septembrie.**

7) **Ciuciu**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru, si gradina, diu'a de alegere **7 Septembrie.**

8) **Magulicea**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a., 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina, diu'a de alegere **7 Septembrie.**

9) **Lazuri**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina, diu'a de alegere **7 Septembrie.**

10) **Dumbrava**, cu emoluminte anuali: 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne, cuartiru si gradina diu'a de alegere **7 Septembrie.**

11) postulu de invetiatorésa la scólele tractuale din **Halmagiu** cu emolumintele anuali: a) Salariu anualu 400 fl. v. a. b) pentru lemne 40 fl. v. a. cari se solvescu in rate decursive, c) cuartiru liberu si gradina, diu'a de alegere **8 Septembrie.**

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste posturi sunt avisati recururile loru provediute cu tóte documentele prescrie in statutulu organicu a le adresá respectivului comitetu si a-le trimite subscrisului pana in diu'a alegerii.

In contielegere cu respectivele comitete parochiale, **Ioanu Groza**, protopopu si inspectoru scolaru.

1—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scól'a elementara din **Martihazu**, in comitatulu Bihariei, protopresbiteralulu Oradii-mari, inspectoratulu Cefei, — cu terminu de alegere pe **14 Septemvre st. v. a. c.**

Salariulu anualu invetiatorescu e: 76 fl. v. a. 12 cubule de grau, 2 orgii de lemne si $1/4$ sesie de pamentu; — cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu sunt avisati a-si substerne recursele loru provediute conform dispusetiuniloru statutului organicu subscrisului inspectoru cerc. de scóle in **Barakony p. u. Cséffa** pan' la terminulu de alegere.

Berecheiu 23 Aug. 1877.

In contielegere cu com. paroch. **Teodoru Papu**, inspectoru cerc. de scóle.

1—3.

Spre ocuparea postului invetiatorescu la scól'a II. infiintanda in **Tierenteazu** (Czernegyház) indiestratu cu emolumintele: 100 fl., 25 chible de grau, 10 chible de cucurudiu in bombe, 3 stangeni de lemne tari, 4 stangeni de paie spre incaldirea scólei, si cortelu liberu se deschide concursu pana in **8 Septemvre a. c.** candu se va tiené si alegerea; pana candu aspirantii cu cualificatiune receruta au a se presentá in vreo dumineca séu serbatóre in biserica spre documentarea desteritatii lor in cantare si tipicu; si a-si substerne recururile lor adresate catra Comitetulu parochialu inspectorului de scóle tractualu in **Timisióra.** — Cei ce posedu cunoscenti'a limbei magiare si germane, séu candidatele de invetiatoresce, care aru poté invetiá si lucrulu femeescu de mana, voru avé preferintia.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Mel. Dreghiciu**, prot. Thimis. si inspect. de scóle.

1—3.

Statiunea invetiatorésca din *Cenadulu serbescu*, cottulu Torontalului, protopresb. Banat-Comlosiului, prin trecerea in pensiune a veteranului Savu Opirianu devenindu vacanta, se deschide concursu cu terminu de alegere pe $14\frac{1}{26}$ *Septemvre*. a. c.

Emolumintele sunt: In bani gata 266 fl. v. a., 50 chible de greu, din cari $\frac{1}{4}$ i-compete invetiatorului pensionatu, 2 jugere pamentu estravilanu, o gradina de legumi de 350 stengini □, pentru 2 stengini de lemne 16 fl., scripturistica 6 fl. dela inmormentari mari 50 cr. mici 20 cr. Cuartiru liberu. — Dela dominiu 2 stengini de lemne in natura, si la o vaca pasiune gratuita. — Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt poffiti recursurile loru provediute cu documinte recerute conformu § 13 din st. org. si atestatu de moralitate, a le substerne subscrisului inspectoru de scóle in *Sieitinu*. Inainte de alegere au a se presentá in vreo dumineca ori serbetore in bisericu pentru a-si aratá cunoscinti'a in cantari si tipicu. Cei ce voru precepe limb'a magiara si germana voru avé preferintia.

Cenadulu serbescu 21 Augustu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Teodoru Popovicu*, inspectoru scolariu.

2—3.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu si cantoru in Comun'a Gurbediu, inspectoratulu Tincei se escrie concursu. Emolumintele sunt: 110 fl.; 24 cubule de bucate, 8 orgii de lemne, cortelu liberu cu gradina si venitul cantoralu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si trimite recursule instruite in sensulu statutului organicu si adresate comitetului par. la subscrisului inspectoru scolariu pana in **7 Octobru. st. n. a. c.** in care di deminétia la 10 ore se va tiené si alegerea.

Tinca in 27. Augustu 1877. Comitetulu parochialu

In contielegere cu *Georgiu Dringau*, insp. cerc. de scóle.

3—3.

Pentru deplinirea definitiva a statiunilor invetiatoresci din comunele *B.-Rogozu si Ciuntahazu*, inspectoratulu Ucurisiului, cottulu Bihariei cu terminu de alegere pe diu'a de **4 Septemvre** vechiu a. c.

Emolumintele impreunate cu aceste doué posturi sunt:
2) *B.-Rogozu*: in bani gat'a 40 fl. v.; a. in naturale 10 cubule, diumetate grâu, diumetate cucuruzu, 50 portiuni fenu, 8 stengini de lemne, venitele cantorali si cuartiru cu gradina.

2) *Ciuntahazu*: in bani gat'a 64 fl. v. a., in naturale 15 cubule, diumetate grâu, diumetate cucuruzu, 100 portiuni fenu, 12 stengini de lemne, venitele cantorali si cuartiru cu gradina.

Aspirantii la aceste posturi sunt poffiti a si-tramite recursule — instruite in sensulu stat. org. — subscrisului inspectoru cercualu in *Ciuntahazu*, per *Ökrös*.

Ciuntahazu, 9 Augustu. 1877 st. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu *Ioane Catona*, inspectoru scolariu.

3—3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scól'a romana gr. or. din comun'a *Ictaru*, comitatulu Temisiului, protteratulu si inspectoratulu de scóle alu Stassiasului, se escrie concursu, cu terminu pana la **29. Augustu, st. vechiu** a. c. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt in numerariu 100 fl. 20. cr. grâu 20 de meti, cucuruzu in bombe 20 de meti, 8 orgii de lemne, din cari se incaldiesce si scól'a, — si 4. lantie de pamentu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati recursule loru instruate conformu §-lui 13. din statutulu orga-

nicu si adresate respectivului comitetu parochialu, a le susterne parintelui protopopu tractualu si inspectoru cercualu de scóle *Georgiu Cratiunescu* in *Belintiu*, si a se infacisiá intrun'a din Dumineci ori serbatori in biseric'a d'acolo, spre a-si aretá desteritatea in tipicu si in cantari.

Ictaru 31. Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Georgiu Cratiunescu*, protopopu si inspect. de scóle.

3—3.

Pentru deplinirea aloru 3 statiuni invetiatoresci romane gr. or. din *Siria*. si anume: doué pentru clasele inferioére miste, adeca in care voru umblá baetii dimpreuna cu fetitiile dela 6—9 ani; ér alt'a numai pentru fetitiile dela 9—12 ani, unde se va propune si lucrulu de mana femeiescu

La cele doué d'antaiu recurrentii au a produce testimoniu, cá a absolvitu celu putinu clase normali si preparandi'a, si au depusu esamenulu de calificatiune; ér recurente la scól'a de fetitie numai acele potu fi admise, cari au calificatiunea prescisa adeca: au depusu esamenulu din pedagogia. — Alegerea se va intemplá la **29 Augustu** gustu a. c. st. v. ér recurentii voru avé pana atunci a-se presentá in un'a dumineca seu serbatore la biseric'a de aici, de a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu, avendu recursule bine instruate si adresate catra comitetu a le substerne Dluu protopopu si inspectoru cerc. de scóle *Georgiu Vasileviciu*. — Cu fie care postu sunt impreunate urmatorele emoluminte: 300 fl., 6 cubule grâu si 6 cucurudiu 9 orgii de lemne, din care este a se incaldí si scól'a cuartiru si gradina.

Siria (Világos) in 20 Iuliu 1877. st. v.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea *Georgiu Vasileviciu*, protopopu inspectoru cercualu de scóle.

3—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la a III-a scóla inferioára infiintiata de nou in comun'a *Sieitinu*, cottulu Cenadului, protopresbiteratulu Aradului cu terminu de alegere pe $\frac{4}{16}$ *Septemvre a. c.*

Emolumintele sunt:

In bani gata 100 fl. v. a., pentru 6 stingini de lemne 60 fl. v. a., pentru scripturistica 6 fl. v. a. 15 jugere pamentu estravilanu, si cortelu liberu; pentru incalditul scólei se ingrugesce comun'a separatu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt poffiti recursurile loru provediute cu documintele recerute conformu §. 13. din statutulu org. si cu atestatu de moralitate, a le asterne subsemnatului inspectoru de scóle pana la diu'a alegerei; ér inante de alegere a se presentá in vre o dumineca ori serbatore in bisericu pentru a si-aretá cunoscinti'a in cantari si tipicu; recursurile intrate in diu'a alegerei nu voru fi primite.

Sieitinu $\frac{8}{20}$. Augustu 1877. Comitetulu parochialu. *

In contielegere cu *Teodoru Popovicu*, inspectoru cercualu de scóle

3—3.

Pentru indeplinirea statiunei invetiatoresci gr. or. din *Iosasiu*, inspectoratulu Borosineului (Tenopolea), cottulu Aradului, cu terminulu de alegere pe **8 Septemvre** a. c. st. v.

Emolumintele sunt: in bani gata 150 fl. v. a.; 5 cubule grâu, 5 cubule cucuruzu, 8 orgii de lemne, din care este a se incaldí si scól'a, cuartiru liberu cu intravilanu.

Recurentii au a se produca testimoniu de preparandia, de calificatiune si atestatu de moralitate.

Recursele arseate comitetului parochialu din *Iosasiu*, se voru trimite la oficiulu parochialu gr. or. in *Finisiu*, post'a ultima „*Guráhonez*.”

Iosasiu 10 Augustu 1877. Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Nicolau Beldea*, inspectoru scolariu.

Redactoriu respundietoriu: *Vincențiu Mangra*.